

Aan de woordvoerders van de vaste commissie
voor Justitie en Veiligheid

Landelijk Bureau

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

datum 14 november 2018
Betreft Begroting Justitie en Veiligheid,
thema Asiel en vluchtelingenbescherming
Ons kenmerk O.2.2.18-223.RW

Geachte woordvoerders,

Binnenkort bespreekt u de begroting voor Justitie en Veiligheid en daarmee ook de beleidsvoornemens voor de komende periode. Dit betreft ook de verdere uitwerking van het asiel- en vluchtelingenbeleid van uw kabinet. VluchtelingenWerk Nederland grijpt dit debat aan om enkele urgente zaken onder uw aandacht wil brengen en doet concrete voorstellen.

1. Leg prioriteit van IND bij wegwerken achterstanden

Al in september van dit jaar waarschuwde VluchtelingenWerk voor de lange wachttijden bij de IND. Destijds ging het over ongeveer 20 weken; dit is opgelopen tot ongeveer 43 weken. Deze wachttijden zorgen ervoor dat vluchtelingen onacceptabel lang in onzekerheid blijven, gezinnen veel te lang van elkaar gescheiden zijn en achterblijvers onnodig in gevaar verkeren. Alle lessen en afspraken uit de afgelopen periode met grote aantallen ten spijt, is de wrange conclusie dat het zelfs met de huidige relatief lage aantallen niet mogelijk is om een snelle en zorgvuldige asielprocedure te waarborgen, noch adequaat en snel verzoeken tot gezinshereniging af te handelen. Met zorg hebben wij in dit kader kennisgenomen van het feit dat veel vluchtelingen, in een laatste vaak wanhopige poging om de IND tot behandeling te manen, een dwangsom tegen de IND eisen. De kosten waarvan voor de IND inmiddels fors lijken op te lopen.

Graag brengen wij u in dit kader het advies van de ACVZ *'Pieken en Dalen, Naar een duurzaam systeem voor opvang van asielzoekers en huisvesting in integratie van vergunninghouders'*¹ van mei 2017 in herinnering. Daarin wordt gepleit voor een duurzaam systeem en structurele samenwerking van alle actoren in de keten.

1 <https://acvz.org/pubs/pieken-en-dalen-naar-een-duurzaam-systeem-voor-opvang-van-asielzoekers-en-huisvesting-en-integratie-van-vergunninghouders/> (mei 2017)

14 november 2018

Begroting Justitie en Veiligheid, thema Asiel en vluchtelingenbescherming

Het kabinet heeft tot nu toe niet integraal op dit advies gereageerd. De huidige stapeling van wachttijden bij de IND zou wat VluchtelingenWerk voldoende aanleiding voor het kabinet moeten zijn om dat alsnog te doen.

VluchtelingenWerk dringt er op aan dat alles op alles wordt gezet om de explosief gestegen wachttijden voorafgaand aan de asielprocedure en bij de bezwaarprocedures in nareiszaken met grote urgentie aan te pakken. In dat kader is VluchtelingenWerk blij met de breed gedragen motie Van Dijk c.s.² van 7 november waarin de staatssecretaris opgedragen wordt *'te zorgen voor voldoende capaciteit bij de IND, waardoor de wettelijke termijnen niet worden overschreden, de wachttijden worden teruggedrongen en asielzoekers snel duidelijkheid hebben.'* De staatssecretaris heeft inmiddels, onder andere in reactie op mondelinge vragen van het lid Groothuizen, aangegeven extra personeel geworven te hebben en nog te gaan werven. Een noodzakelijke stap, maar gelet op de voortdurende stapeling van wachttijden op verschillende plekken van het werkproces van de IND, biedt het vooralsnog niet het vertrouwen dat hiermee de urgente problemen binnen een aanvaardbare termijn worden opgelost. In dit kader roept de geraamde bezuiniging op de IND voor het volgende begrotingsjaar vraagtakens op.

We vragen nadrukkelijk aandacht voor de groep wachtenden van wie de toegang tot zorg en kwalitatief goede opvang in het geding komt als opnieuw naar noodmaatregelen moet worden gegrepen om hen van opvang te voorzien.

Daarbovenop roepen we het kabinet op aangekondigde maatregelen die de IND nog zwaarder zullen belasten niet verder te brengen totdat de problemen bij de IND zijn opgelost. Te denken valt allereerst aan het wetsvoorstel om na 3 jaar alle asielvergunningen opnieuw te beoordelen. Nog los van de negatieve gevolgen van dit voorstel voor vluchtelingen zelf, zijn hiervan ook de gevolgen groot voor de processen van de IND. Immers, elke verblijfsvergunning zal na drie jaar opnieuw door een medewerker van de IND moeten worden bekeken. En dan na nog weer 2 jaar (totaal 5 jaar) opnieuw.

Tevens maken we ons zorgen over de gevolgen voor de IND van de plannen voor de beperking van de rechtsbijstand in de asielprocedure. Wij verwachten dat dit tot meer beroepszaken zal leiden omdat de kwaliteit van de beslissingen achteruit zal gaan. Beroepszaken die de IND meer tijd zullen kosten. Ook een aantal extra taken die mogelijk bij het beperken van de rechtsbijstand van de advocatuur naar de IND zouden worden verlegd, brengt een grotere last voor de IND met zich mee. Gelet op het feit dat de IND op dit moment al niet is toegerust op haar taken en het gebrek aan korte termijn perspectief op verbetering, achten wij het op dit moment bestuurlijk onverantwoord om deze plannen verder te ontwikkelen.

2 Motie van Dijk c.s. over voldoende capaciteit bij de IND, nr. 19637-2431

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2018Z20381&did=2018D53210>

14 november 2018

Begroting Justitie en Veiligheid, thema Asiel en vluchtelingenbescherming

Ook zou wat VluchtelingenWerk betreft nadrukkelijk rekenschap gegeven moeten worden van de wachttijden in het denken rondom eventuele versnelling van asielprocedures. Immers, de procedure zoals we die kennen met een reguliere procedure van 8 dagen is al erg snel, ook in internationaal perspectief. Het verder versnellen van die procedure is van nul en generlei waarde als niet eerst een structurele oplossing gevonden wordt voor het voorkomen van deze enorme wachttijden. Het afbreken van waarborgen in de asielprocedure is en mag wat ons betreft geen oplossing zijn, het op orde brengen van de processen bij de IND is dat wel.

Alle energie zou wat VluchtelingenWerk betreft op dit moment gericht moeten zijn op het wegwerken van de achterstanden.

- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op alles op alles te zetten om de explosief gestegen wachttijden voorafgaand aan de asielprocedure en bij de bezwaarprocedures in nareiszaken met grote urgentie aan te pakken.
- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op om maatregelen te nemen om te zorgen dat kwalitatief goede opvang en de toegang tot cruciale voorzieningen zoals zorg gewaarborgd blijft.
- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op om pas op de plaats te maken met alle voornemens die leiden tot hogere belasting van de IND, waaronder in het bijzonder het beperken van de rechtsbijstand en verkorten van de duur van een verblijfsvergunning naar 3 jaar.
- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op om inzichtelijk te maken wat hij gaat doen om in de toekomst dergelijk lange wachttijden te voorkomen.

2. Nieuwe relocatieafspraken Griekenland

De situatie op de Griekse eilanden die volgens de UNHCR al in september een 'kookpunt' had bereikt en een humanitair drama is, vraagt dringend om maatregelen. In dat kader doet VluchtelingenWerk een beroep op de Nederlandse regering om binnen de EU te pleiten voor nieuwe bindende relocatieafspraken om een einde te maken aan het humanitaire drama dat zich in Griekenland afspeelt. Het inmiddels formeel ten einde gekomen Europese relocatieprogramma, lopend van 2015 tot 2017, heeft Griekenland deels ontlast. Ongeveer 22.000 vluchtelingen zijn herplaatst naar andere Europese lidstaten, waaronder Nederland. Het aantal herplaatste vluchtelingen ligt echter substantieel lager dan initieel werd beoogd, terwijl de noodzaak om Griekenland te ontlasten nog altijd even groot, zo niet inmiddels groter is.

De verwachting in 2015 was dat in het kader van de herziening van het Dublin-systeem tot een meer permanente, eerlijker en duurzamer verdeling van asielzoekers binnen de EU zou worden gekomen. Een dergelijk tijdelijk herplaatsingsmechanisme zou slechts worden toegepast in ernstige crisissituaties. De uitkomsten van de recente Europese toppen laten helaas zien dat er nog een lange weg te gaan is voordat een dergelijk, meer permanent en solidair herplaatsingssysteem door de Europese lidstaten tot stand

14 november 2018

Begroting Justitie en Veiligheid, thema Asiel en vluchtelingenbescherming

zal komen.

Trage asielprocedures, geografische beperkingen waardoor mensen niet naar het vaste land worden verplaatst, te weinig opvangmogelijkheden op het vasteland en een blijvende toename van aankomsten op de Griekse eilanden laten zien dat de EU-Turkije deal niet de beoogde effecten heeft gehad en mensen er niet van weerhoudt om toch de oversteek te maken. Steeds meer mensen kiezen er bovendien voor om over land Griekenland te bereiken via de Evros rivier, een levensgevaarlijke route die tot pushbacks en doden heeft geleid.

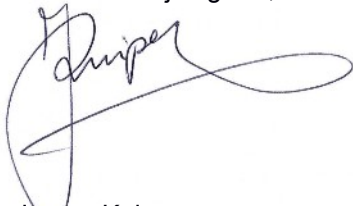
De huidige situatie op de Griekse eilanden is een direct gevolg van Europees beleid en zowel Nederland als Europa kunnen niet weggijken van de gevolgen van dit beleid. Juist Nederland zou, als mede-architect van de Turkije deal, een grote verantwoordelijkheid moeten voelen en nemen voor het verbeteren van de omstandigheden van deze vluchtelingen. VluchtelingenWerk doet een beroep op de Nederlandse regering om binnen de EU nieuwe bindende relocatieafspraken te maken.

Het huidige gebrek aan consensus binnen Europa om gezamenlijk tot een oplossing te komen is volgens VluchtelingenWerk geen reden voor stilstand. Nederland zou juist het goede voorbeeld moeten geven en het voortouw nemen door direct mensen vanuit de Griekse eilanden te herplaatsen. De Portugese regering gaf eind oktober aan op eigen initiatief solidariteit te tonen en 1000 mensen te herplaatsen in de loop van 2019. Dit initiatief verdient te worden nagevolgd.

- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op zich in te zetten om in Europees verband nieuwe bindende relocatieafspraken te maken om vluchtelingen direct over te plaatsen van Griekenland naar andere Europese landen.
- VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op om via bilaterale afspraken het goede voorbeeld te geven en direct vluchtelingen op te nemen in Nederland vanuit de Griekse eilanden, zoals ook Portugal heeft aangekondigd.

Wij hopen dat u bovenstaande inbreng wilt gebruiken in het begrotingsdebat met staatssecretaris Harbers.

Met vriendelijke groet,

Jasper Kuipers
Adjunct-directeur

cc. De heer M.G.J. Harbers, staatssecretaris van Justitie en Veiligheid